

De psychologie van de oudedagsvoorziening

Henriëtte Prast

Hoogleraar Finance, Tilburg University/Fellow, Netspar

Roundtable, 4 februari 2016, Amsterdam

Fabel

- Theory of planned behavior, Ajzen:

Informatie → Intentie → Gedrag

- Oude economie (en beleid):

Wat mensen doen is wat ze willen doen,
zolang ze geïnformeerd zijn en markten
werken

- Ruime meerderheid zegt ja
- Meest genoemde redenen:

“Wil niet nadenken over pensioen”

“Ben bang dat ik anders niet (genoeg) zou sparen voor pensioen”

- Stel u krijgt te horen dat uw pensioen 25% lager zal zijn dan u tot nu toe verwachtte. Zou u uw huidige leefstijl aanpassen?
 - > Ja 21%
 - > Nee 28%
 - > Verstandig zijn, maar zou 't wschl niet doen 34%
 - > Weet niet 17%

Verstandig, waarom niets doen?

- Weet niet wat ik moet doen 9 %
- Kan niets doen 24%
- Wil er niet over nadenken 23%
- Zou het uitstellen 33%

Feit

- There are **characteristics of decision problems** that make it very likely that revealed preferences \neq normative preferences EVEN when markets work and people are well informed and educated (Camerer *et al*, 2003)

Characteristics (Beshears et al, 2008)

Intertemporele keus met verleiding

“Complexe” keus

Passieve keus is mogelijk

Weinig kans om van fouten te leren

Pensioenkeuzes

Intertemporele keus met verleiding ✓

“Complexe” keus ✓

Passieve keus is mogelijk ✓

Weinig kans om van fouten te leren ✓

NB twee 'soorten' mensen

Mensen met zelfkennis:

zien in dat ze hulp nodig hebben om goed voornemen om te zetten in gedrag (meerderheid); a,b,c,d potentieel effectief

Mensen zonder zelfkennis:

denken dat ze zich "morgen" anders zullen gedragen (uitzondering); b, c, d potentieel effectief

Nu kiezen, vlg week eten

Choosing Today

Eating Next Week

Time

If you were
deciding **today**,
would you choose
fruit or chocolate
for **next week**?

Nu kiezen, vlg week eten

Choosing Today

Eating Next Week

Time

Today, subjects typically choose fruit for **next week**.

74% choose fruit

Kiezen en meteen eten

Choosing and Eating
Simultaneously

If you were
deciding **today**,
would you choose
fruit or chocolate
for **today**?

Kiezen en meteen eten

Choosing and eating
today

70%
chooses
chocolate

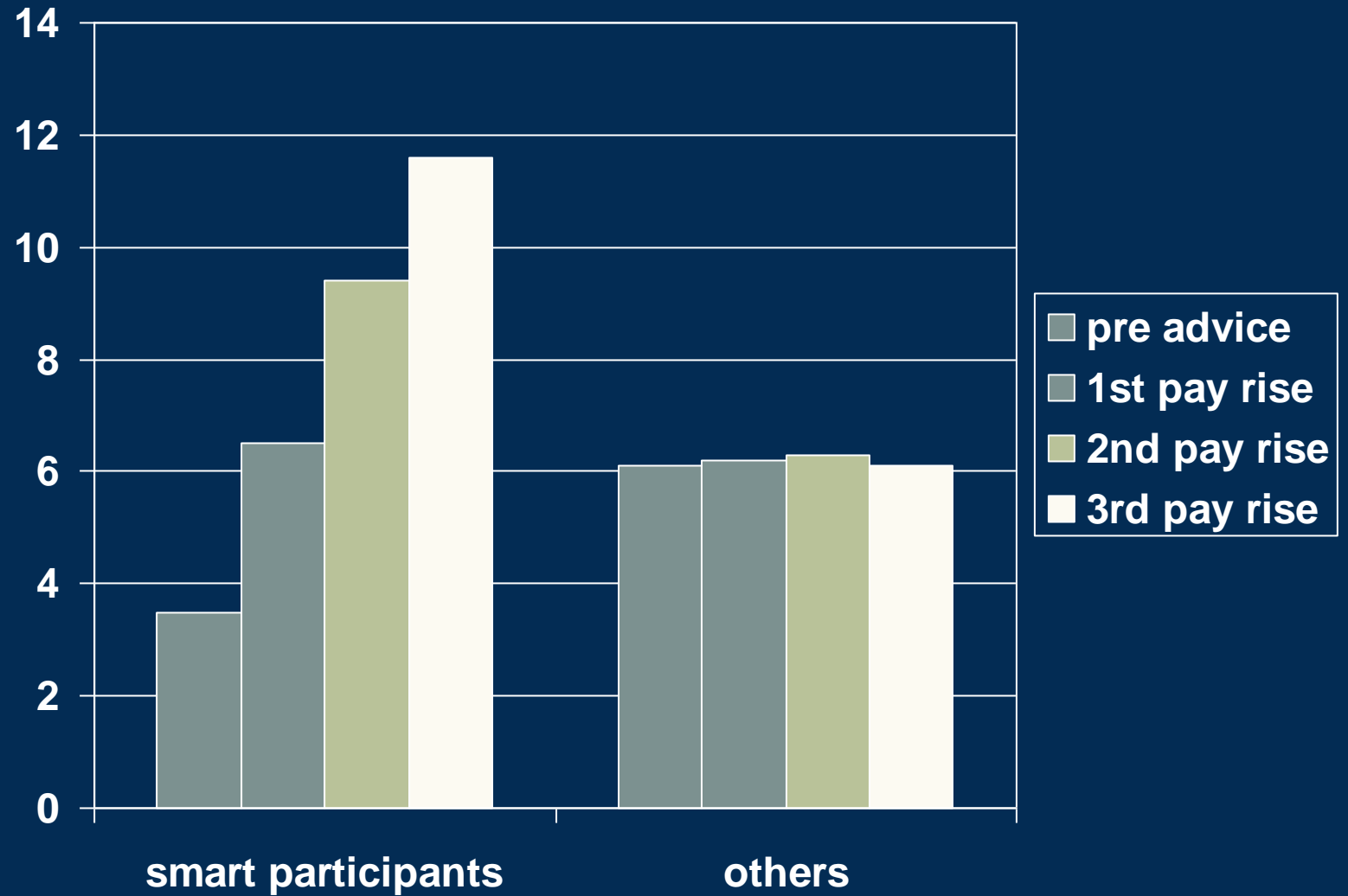
Zelfbindingsmechanisme

Geen dwang, wel “zelfdwang”

Voorbeelden:

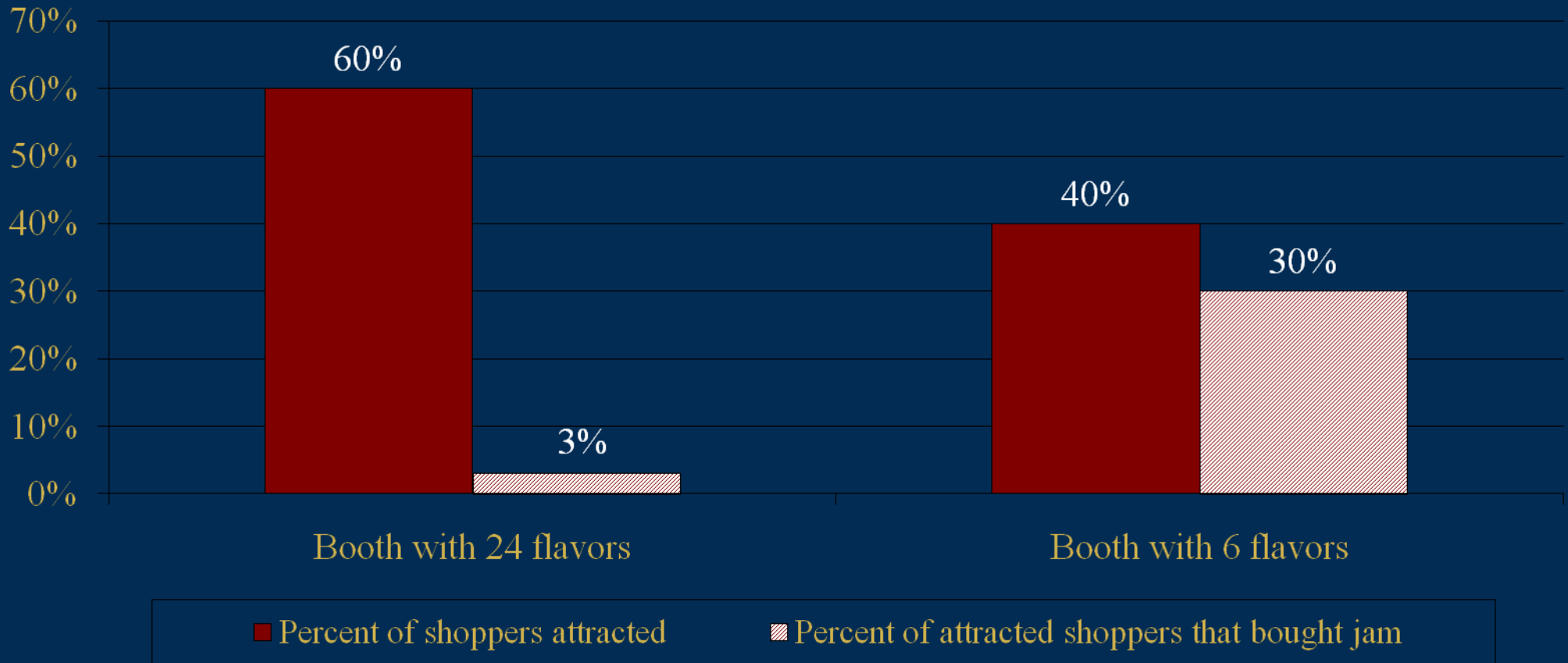
“Als u nu (januari) tekent voor akkoord, storten wij in mei uw vakantiegeld en in december uw dertiende maand in pensioenpot”

Zelfbinding inleg (Thaler en Benartzi, 2001)

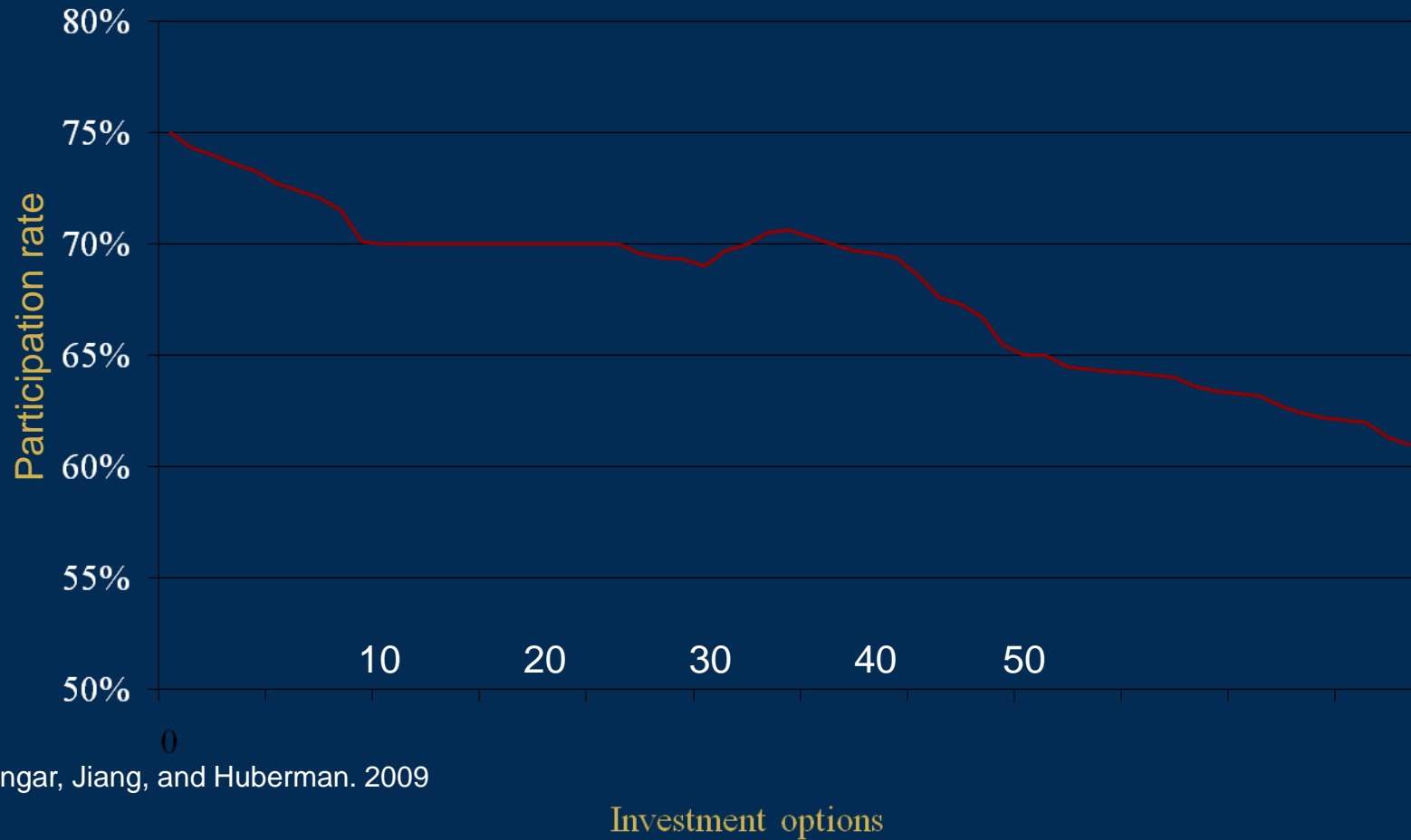
Effect complexiteit

- Iyengar and Lepper (2000): when choice is demotivating

Complex choice: pensions

Plan Participation and Number of Funds

Iyengar, Jiang, and Huberman. 2009

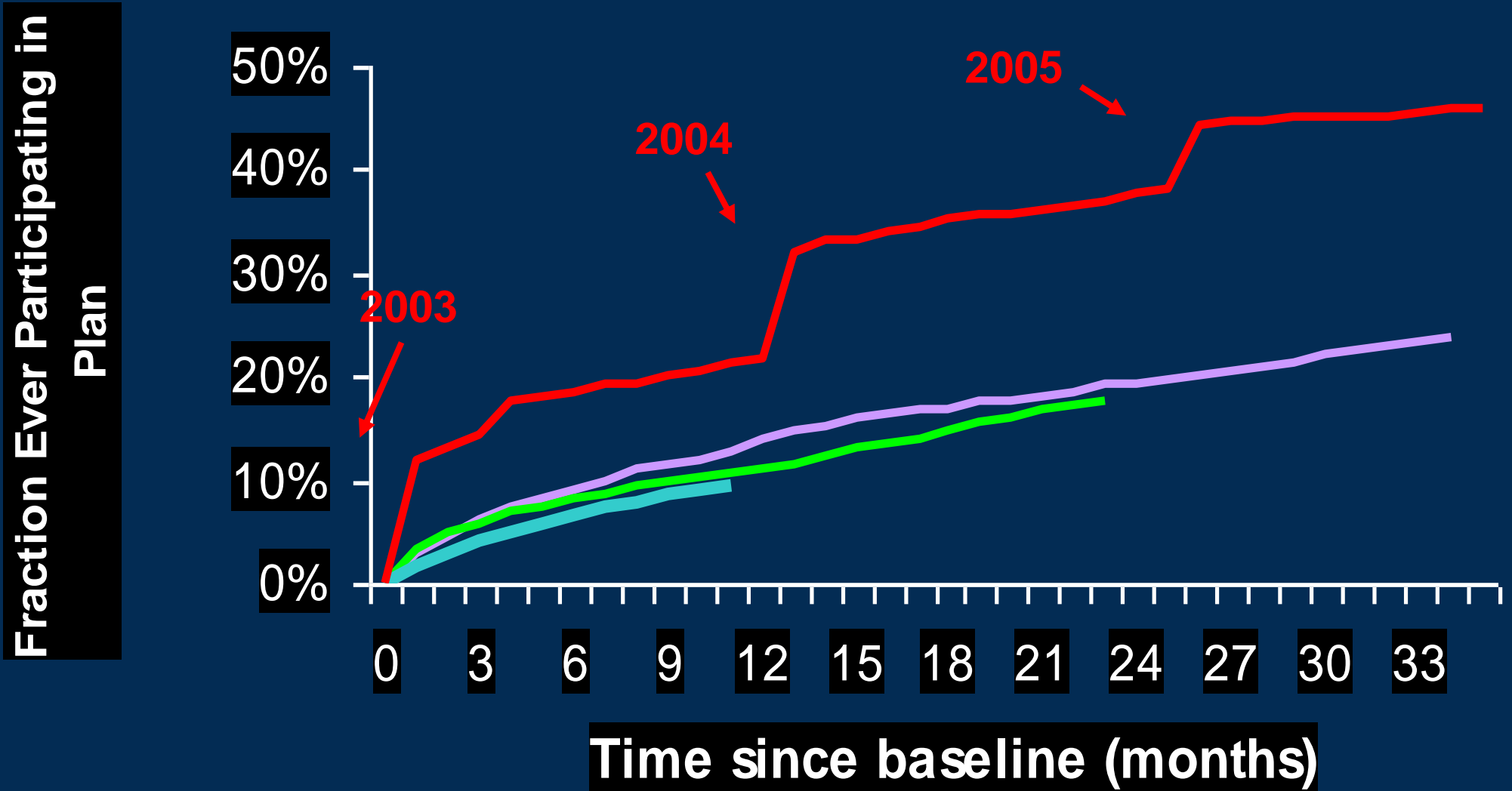
Ontkoppeling + deadline

Trek de keuzes uit elkaar

Wilt u bijsparen? Ja/nee

Wilt u x bijsparen, of een ander bedrag?

Wilt u beleggen conform y, of anders?

Elimineer stille keus

Werknemer is verplicht om zich actief aan- of af te melden voor pensioensparen

Leidt tot 28% meer deelnemers (Choi en anderen, 2005)

Select an insurance (www.klm.com)

Cancellation Insurance.

Travel & Cancellation Insurance

No insurance

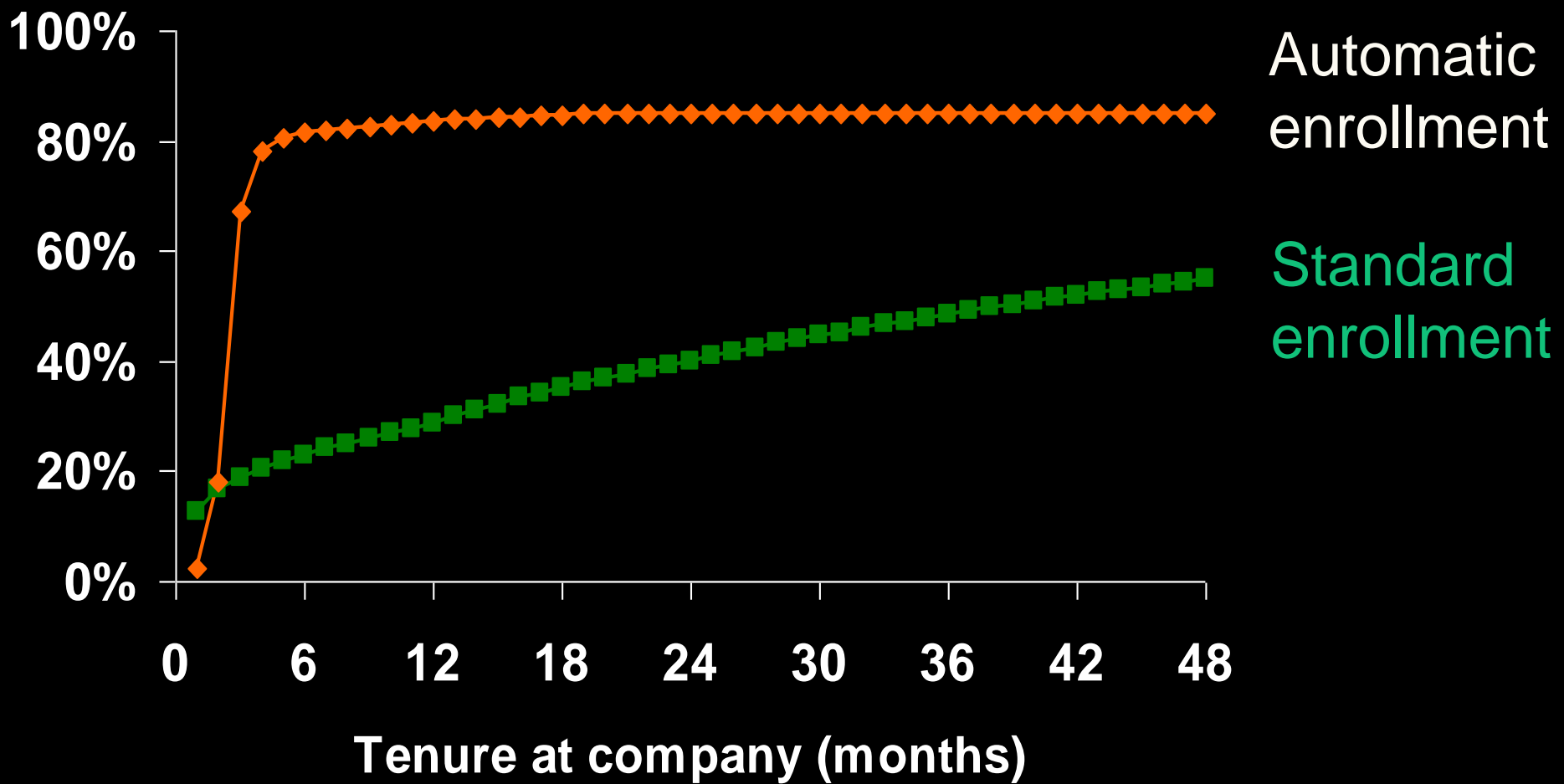
[Proceed to payment details](#)

Standaard omdraaien

Opt-in: werknemer moet zich **aan**melden om mee te doen

Opt-out: werknemer moet zich **af**melden om **niet** mee te doen (=automatic enrollment)

401(k) participation by tenure at firm

Houding tov wie zwijgt doet mee

Enquete onder werknemers met wie zwijgt stemt toe pensioensysteem:

“You are glad your company offers automatic enrollment.”

Agree? Disagree?

- Enrolled employees: 98% agree
- Non-enrolled employees: 79% agree
- All employees: 97% agree

Werkgever heeft sleutelrol bij het helpen van mensen om passende pensioenkeuzes te maken

Kan denken aan de volgende instrumenten:

- a) Zelfbindingsmechanisme
- b) Ontkoppeling
- c) Verplicht actief kiezen
- d) Standaardkeus (evt gedifferentieerd)

Hoe mensen helpen keuzes te maken?

Niet:

Financiële educatie (beïnvloedt 0,1% van gedrag, overige 99,9% door andere factoren)

Wel:

Keuzes anders aanbieden

Keuzes decomplexiseren

Zelfbindingsmechanismen aanbieden

Zelfkennis bevorderen

Dank voor uw aandacht